

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONIDA O'QITUVCHILARNING ASOSIY O'RNI VA AHAMIYATI

Xatamqulova Gulsanamxon

Qo'qon shahar 1-son politexnikumi, katta o'qituvchi

Annotatsiya: Ushbu maqolada ta'lim tizimida raqamli transformatsiya jarayonining mazmun-mohiyati, uning samaradorligini ta'minlashda o'qituvchilarning o'rni va ahamiyati tahlil etilgan. Raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga joriy etishning afzalliklari, muammolari hamda ularni bartaraf etish yo'llari yoritilgan. Shuningdek, o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish zarurligi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, ta'lim tizimi, raqamli kompetensiya, o'qituvchi roli, innovatsion texnologiyalar, raqamli madaniyat.

Annotation: This article analyzes the essence of the digital transformation process in the education system, as well as the role and importance of teachers in ensuring its effectiveness. The advantages and challenges of introducing digital technologies into the educational process, and ways to overcome them, are highlighted. In addition, the necessity of developing teachers' digital competencies is substantiated.

Keywords: digital transformation, education system, digital competence, teacher role, innovative technologies, digital culture.

Аннотация: В данной статье анализируется сущность процесса цифровой трансформации в системе образования, а также роль и значение учителей в обеспечении ее эффективности. Освещаются преимущества и проблемы внедрения цифровых технологий в учебный процесс, а также пути их преодоления. Кроме того, обосновывается необходимость развития цифровых компетенций учителей.

Ключевые слова: цифровая трансформация, система образования, цифровая компетенция, роль учителя, инновационные технологии, цифровая культура.

KIRISH

XXI asr - raqamli texnologiyalar asri bo'lib, bugungi kunda har bir sohada, xususan, ta'lim tizimida ham raqamli transformatsiya jarayoni jadallik bilan kechmoqda. Raqamli transformatsiya - bu ta'lim jarayonini texnologik asosda qayta tashkil etish, o'qitish metodlarini yangilash va o'quvchilarning raqamli savodxonligini oshirishga qaratilgan tizimli jarayondir. Ta'limda raqamli o'zgarishlarni amalga oshirishda asosiy mas'uliyat

o'qituvchiga yuklanadi. Chunki u nafaqat bilim beruvchi, balki o'quvchi shaxsini shakllantiruvchi, yangi texnologiyalarni o'qitish jarayoniga tatbiq etuvchi yetakchi shaxsdir. Shu sababli o'qituvchilarning raqamli transformatsiya davridagi o'rni va ahamiyatini chuqur tahlil qilish dolzarb masalalardan biridir.

Raqamli transformatsiya tushunchasi va uning ta'limdagi roli:

Raqamli transformatsiya - bu raqamli texnologiyalarni nafaqat texnik vosita sifatida, balki ta'lim jarayonining asosiy elementi sifatida qo'llashni nazarda tutadi. U o'quvchilarning mustaqil o'rganish, tahlil qilish, muloqotga kirishish va ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, onlayn ta'lim platformalari, virtual laboratoriyalar, interaktiv darsliklar va sun'iy intellekt asosidagi o'qitish tizimlari o'quv jarayonini yangi bosqichga olib chiqmoqda. Bularning barchasi o'qituvchining raqamli kompetensiyasini talab etadi.

O'qituvchining raqamli transformatsiyadagi asosiy rollari:

Raqamli davr o'qituvchidan zamonaviy bilim va tafakkurga ega bo'lishlari uchun bir nechta yangi rollarni egallashlari talab etiladi:

- a) Innovator – dars jarayoniga yangi texnologiyalarni tatbiq etuvchi shaxs;
- b) Fasilitator – o'quvchini yo'naltiruvchi, mustaqil fikrlashni rivojlantiruvchi rahbar;
- s) Motivator – o'quvchilarda o'qishga, izlanishga va raqamli savodxonlikka qiziqish uyg'otuvchi shaxs;
- d) Axborot xavfsizligi himoyachisi – o'quvchilarni internetda to'g'ri axborot tanlashga, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilishga o'rgatuvchi pedagog.

Bu rollar o'qituvchining faqat bilim beruvchi emas, balki raqamli jamiyatda faol ishtirok etuvchi shaxs sifatida shakllanishlari va ta'lim berayotgan yosh avlodni ham shu ruxda tarbiyalashlarini ta'minlaydi.

Raqamli kompetensiyalarni rivojlantirish zaruriyati

Raqamli transformatsiya jarayonida o'qituvchining eng muhim ko'nikmasi -raqamli kompetensiya hisoblanadi. U quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi:

- Axborot bilan ishlash va tahlil qilish;
- Raqamli vositalardan ta'limiy maqsadda foydalanish;
- Onlayn muloqot va hamkorlik;
- Axborot xavfsizligini ta'minlash;
- Raqamli resurslar yordamida baholash va teskari aloqa tashkil etish.

Bu ko'nikmalarni rivojlantirish uchun o'qituvchilar doimiy malaka oshirish kurslarida ishtirok etishlari, vebinarlar va onlayn treninglarda qatnashishlari zarur.

Amaliy muammolar va yechimlar.

Raqamli transformatsiya jarayonida quyidagi muammolar ko'p uchraydi:

- a) Texnik vositalar va internet tarmog'ining yetarli emasligi;

b) O'qituvchilarning raqamli savodxonlik darajasi pastligi;

s) O'quvchilarning onlayn o'qishga motivatsiyasi sustligi.

Bu muammolarni bartaraf etish uchun quyidagi yechimlar taklif etiladi:

Ta'lim muassasalarini zamonaviy kompyuter texnikasi bilan ta'minlash;

O'qituvchilar uchun maxsus "Raqamli pedagogika" kurslarini joriy etish;

O'quvchilarda raqamli madaniyat va mas'uliyatni shakllantirish.

Xulosa. Raqamli transformatsiya ta'lim tizimida sifat jihatdan yangi bosqichni boshlab berdi. Biroq bu jarayonning muvaffaqiyati o'qituvchilarning raqamli kompetensiyasiga, texnologiyalardan foydalanish mahoratiga va yangilikka ochiqqligiga bog'liq.

Har bir o'qituvchi raqamli davr talablariga mos ravishda o'z faoliyatini yangilashi, o'quvchilarda innovatsion fikrlash va raqamli madaniyatni shakllantirishi zarur.

Ana shundagina raqamli transformatsiya haqiqiy mazmunga ega bo'ladi va ta'lim tizimida barqaror natijalar beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi farmoni, 2020 yil.

2. Karimova N., Abdullayeva D. Ta'limda raqamli texnologiyalarni joriy etishning dolzarb masalalari. – Toshkent: Fan, 2022.

3. UNESCO (2023). Digital Transformation in Education: Global Frameworks and Teacher Roles. Paris.

4. Yuldashev S. Raqamli ta'lim muhitida pedagogik innovatsiyalar. – TATU nashriyoti, 2021.

5. Qosimov A. Pedagogik texnologiyalar va raqamli ta'lim. – Samarqand: Zarafshon, 2023.

6. Toshmatova.Z.E. (2023). The main problems of the development of physical science in the training of modern competitive personnel. DEVELOPMENT PROSPECTS OF IT INDUSTRY IN THE DIGITAL WORLD. 314-318

7. Toshmatova.Z.E. (2023). The role of teaching physics in general secondary schools in modern competitive personnel training. DEVELOPMENT PROSPECTS OF IT INDUSTRY IN THE DIGITAL WORLD. 328-331

8. Toshmatova.Z.E. Psychological characteristics of the teaching process of physical science. PROBLEMS OF EDUCATION QUALITY MANAGEMENT IN IMPLEMENTATION OF DIGITAL TECHNOLOGIES AND MODERN METHODS IN THE EDUCATIONAL PROCESS. 454

9. Toshmatova Z.E. Organization of physics teaching based on "INTERACTIVE" education. The problems of science in the interpretation of graduate students. 369.

10. Toshmatova Z.E. Formation of students' interest in learning science, knowledge and skills in teaching physics. NAUCHNYY IMPULS.

